

Vertrouwen als basis voor het 'Gelders model'

ILG-contract tussen provincie en Geldersch Landschap

— Marjel Neefjes

“Die vier, vijf mensen die zich tot nu toe fulltime bezighielden met de bureaucratie rond Programma Beheer, kunnen nu gaan werken aan kwaliteit”, constateert Janine Pijl, directeur van Geldersch Landschap, tevreden. Op 21 februari sluit haar organisatie een zevenjarencontract van 100 miljoen euro af met de provincie Gelderland, waarmee alle subsidies uit Programma Beheer zijn gehaald en in één programmasubsidie zijn gestopt. Het sleutelwoord is wat haar betreft ‘vertrouwen’. Ook voor de provincie is vertrouwen een belangrijke basis voor deze bijzondere stap, stelt Ton van Vroenhoven, projectleider ILG van Gelderland. “Geldersch Landschap is ambitieus, heeft zijn zaken op een rij en kan dat met certificering hard maken. Dat gaf ons genoeg vertrouwen om de club meer vrijheid te geven.”

“Het grootste verschil is dat we niet meer bekeken worden als een club die met zo min mogelijk moeite de overheid zo veel mogelijk geld uit de zak wil kloppen”, vindt Pijl. “Dat stoorde ons vreselijk in Programma Beheer. We gaan nu weer meer terug naar de tijd voor 1995. Toen leverden we een A4'tje in en onze beheerplannen en dan kregen we onze hectarebijdrage.” Met de invoering van Programma Beheer begon de ellende. “Stapels papier, dure formatieplaatsten die zich met subsidieaanvragen, bezwaren tegen beschikkingen moesten bezighouden. Vooral ook al die controles maakten de verhouding tussen organisatie en overheid er niet beter op. En een stimulans voor ambitieuzer natuurbeheer was Programma Beheer ook al niet”, voegt Pijl er aan toe. “Om de rompslomp en controles te beperken, vroegen we namelijk voor het gemak vooral basispakketten aan. Maar intussen realiseerden we wel veel hogere ambities! Dat is immers het doel van onze organisatie.”

Tijdig plannen

Toen Geldersch Landschap als voorbereiding op het contract zijn plannen voorlegde aan de provincie, was die dan ook verrast door de ambities. Pijl: “Ze dachten dat we alleen het allernoodzakelijkste deden om aan die basispakketten te voldoen, maar we deden veel meer, en dat willen we natuurlijk blijven doen.” Dat voorleggen van die plannen begon overigens al ruim op tijd. De nieuwe Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) trad 1 januari 2007 in werking, waarbij het bijbehorende Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) van het rijk naar de provincies werd overgeheveld. Maar vooruitlopend hierop stuurde Geldersch Landschap al begin 2006 het eerste planvoorstel naar de provincie. “Dat was voor ons een reden om Geldersch Landschap als eerste een contract aan te bieden”, aldus Van Vroenhoven.

Naast herstel van het vertrouwen, is deregulering dus het belangrijkste voordeel voor beide partijen. Van Vroenhoven: “Eerst was het zo dat er een idee was dat werd besproken, dan een subsidieaanvraag waarover tien mensen een opinie moesten geven, dat duurde drie maanden, en als er iemand bezwaar maakte kwamen daar zo nog drie maanden bij. En vervolgens kregen ze dan 10.000 of 100.000 euro, en dat dan elke keer weer. Er liepen wel honderd subsidieaanvragen van Geldersch Landschap. Dat systeem hebben we hiermee dus helemaal afgeschaft. Geldersch Landschap krijgt één programmasubsidie van 79 miljoen euro voor zeven jaar, waar ze zelf nog 21 miljoen bijleggen. Daarbij geldt natuurlijk wel de verplichting dat ze het programma uitvoeren dat als bijlage bij het contract zit, maar ze hebben de vrijheid om zelf te bedenken hoe en wanneer. En doordat we het uit Programma Beheer hebben gehaald, kunnen we met veel minder controle toe. Eens per jaar hebben we een informatief gesprek, halverwege houden we een mid-term review en na zeven jaar evalueren we en rekenen we af. Dat is het.”

De papierwinkel is te overzien, maar het is toch nog wel iets meer dan dat ene A4-tje van voorheen. Aan het contract hangen verschillende spreadsheets waarin Geldersch Landschap de plannen concreet maakt voor tientallen gebieden, met per gebied de maatregelen (bijvoorbeeld verwerving, inrichting of beheer), de begrote kosten en welk deel daarvan door wie betaald gaat worden, wie het uitvoert en de corresponderende code uit het Provinciaal

Certificering basis voor vertrouwen

Het vertrouwen tussen provincie en Geldersch Landschap wordt gesterkt doordat Geldersch Landschap verschillende keurmerken heeft. Een klein overzicht.

CBF-keur voor goede doelen, met eisen voor transparantie en betrouwbaar financieel-economisch beleid,
EKO-keurmerk van Skal voor biologische landbouw(producten),
FSC-keurmerk voor verantwoord hout en bosbeheer,
Milieukeur voor onderhoud van wegen, paden en andere verhardingen.
Wat ook een rol speelt in het wekken van vertrouwen is volgens directeur Pijl het geautomatiseerde onderhoudsprogramma met nauwkeurige planning van regulier en groot onderhoud in cycli van tien jaar. Verder noemt ze dat de club veel ervaring heeft in het uitvoeren van grote EU-projecten, zonder tijds- of budgetoverschrijdingen. Tenslotte denkt ze dat hun doortastende rol bij gebiedsontwikkeling, ook buiten de eigen terreinen, heeft meegespeeld.

MeerJarenPlan Natuur. Een voorbeeld is de verwerving en inrichting van 40 hectare in het Wisselse Veen in het kader van de TOP-verdrogingslijst, waarbij de benodigde acht ton voor 95 % uit het ILG gefinancierd gaat worden, en de resterende 5% uit de eigen middelen van Geldersch Landschap. En zo dus nog vele plannen meer.

De constructie bevalt nu al, de provincie wil het verder uitbreiden. Van Vroenhoven: “Inmiddels zijn we ook in bespreking met Natuurmonumenten, en in principe is deze constructie ook geschikt voor grotere particuliere eigenaren. Kleinere eigenaren hebben hiervoor helaas te weinig volume, die blijven op Programma Beheer aangewezen.” Hij heeft nog niet van andere provincies gehoord dat ze op deze manier contracten aan het afsluiten zijn. “Maar het IPO is zeer geïnteresseerd, en ik heb ook al collega's van andere provincies aan de lijn gehad om informatie in te winnen. Dus het zou best kunnen dat het 'Gelders model' navolging gaat vinden!”